

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Гж 45/05
15.09.2005. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Слободана Дражића, председника већа, Јелене Боровац и Власте Јовановић, чланова већа, у парници тужиоца АА чији је пуномоћник АБ, адвокат, против туженог "ББ", кога заступа БВ, адвокат против исплате накнаде за техничко унапређење, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Окружног суда у Суботици број X П 2/2004 од 27.1.2005. године у седници већа одржаној 15.9.2005. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ жалба тужиоца па се пресуда Окружног суда у Суботици X П 2/2004 од 27. јануара 2005. године ПОТВРЂУЈЕ.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Суботици X П 2/2004 од 27.1.2005. године, одбијен је тужбени захтев тужиоца ради исплате накнаде за техничко унапређење у износу од 316.219,00 динара са законском затезном каматом почев од 18.8.2003. године до исплате. Обавезан је тужилац да туженом надокнади трошкове парничног поступка у износу од 77.812,50 динара са законском затезном каматом почев од 27.1.2005. године до исплате у року од 15 дана.

Тужилац је изјавио благовремену жалбу против назначене пресуде Окружног суда у Суботици због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Жалба тужиоца није основана.

По оцени Врховног суда изведеним доказима одлучујући о тужбеном захтеву правилно је првостепени суд утврдио потребно чињенично стање при чему није починио ни једну од битних повреда одредаба парничног поступка.

Првостепени суд је утврдио да је тужилац код туженог предузећа обављао послове руководиоца Службе за инвестиције. Тужилац је завршио Машински и Економски факултет. Тужени је од "ВВ" а по пројекту "ГГ" на челу са главним пројектантом, професором ДД наручио ___ која је била израђена 1988. године. Већ у првој години експлоатације показао се недостатак о коме се дискутовало унутар екипе за инвестиције туженог која је окупљала стручњаке разних профила на чијем челу је био тужилац. Тужилац је професору Станишићу предложио решење проблема (на основу кога је престала потреба ангажовања радника) који се сложио са решењем тужиоца, а предложено је прихватио и технички директор туженог предузећа те је извођач радова позван да реализује пројекат тужиоца и тако је створено ново техничко решење. То ново решење код туженог је у примени од почетка августа 1989. године када је и почела сезона. Одмах у примени је потврђена његова техничка оправданост која се огледала у финансијском ефекту а који се изражавао као разлика између бруто зарада ангажованог неквалификованог радника и повећања потрошње електричне енергије. За пет сезона овај ефекат износи 316.219,00 динара израчунато на дан 18.8.2003. године. У време када је ново техничко решење створено тужени није имао правно регулисан поступак везан за инвентивне делатности. Правилник је усвојен тек 23.1.1995. године. Тужилац није заштитио своје техничко решење.

Одлучујући о основаности тужбеног захтев првостепени суд је дао ваљане разлоге на основу којих доказа је предње чињенице утврдио па ове разлоге у свему усваја и Врховни суд.

На темељу утврђених чињеница, исправан је закључак првостепеног суда да се на овај правни однос странака примењује Закон о заштити проналазака, техничких унапређења и знакова разликовања ("Службени лист СФРЈ" број 34/81). Правилан је закључак да ново техничко решење тужиоца представља проналазак створен у удруженом раду из члана 146. тог Закона, а не техничко унапређење из члана 159. Проналазак тужиоца је ново техничко решење технолошког проблема тзв. проналазак подстицаја. Ради се о полуслужбеном проналаску који је настао тако што је тужилац пратећи делатност туженог предузећа уочи наведени технички проблем, а затим приступио његовом решавању и тако је дошао до проналаска. Проналазак је створен у вези са његовим радом у организацији удруженог рада, а тужиоцу је било омогућено да користи информације и друге услове створене код туженог предузећа и до новог техничког решења технолошког проблема он је дошао захваљујући тим условима. При томе се не умањују тужичеве способности и знање када је дошао до потребног решења.

Правилно је првостепени суд одбио тужбени захтев јер ни по члану 121. наведеног Закона тужилац не може да оствари право на заштиту јер је у томе преклудираним протеком рокова који су предвиђени овим чланом (3 године од дана када је тужилац сазнао за повреду права којима се штите проналасци и учиниоци и протек рока од 5 година од дана учињене повреде), а ни потраживање на основу члана 210. Закона о облигационим односима му не омогућује правну заштиту будући да је наступила застарелост потраживања. Утврђено је да се проналазак тужиоца користи од почетка августа 1989. године (почетак сезоне) па је до момента подношења тужбе 25.8.1999. године протекло више од 10 година, а у ком року тужилац није приступио реализацији свог права.

Како је тужиочево потраживање застарело, ирелевантни су жалбени наводи којима жалилац доказује да није било могућности да му се техничко решење технолошког проблема патентира и да стога није постојала његова обавеза прописана одредбама чланова 147. до 150. тада важећег Закона о заштити проналазака, техничких унапређења и знакова разликовања. Неприхватљиво је правно становиште изнето у жалби да тужиочево потраживање није застарело из напред изнетих разлога. Неосновано је позивање на одредбу члана 166. поменутог Закона јер управо из те одредбе произилази да аутору техничког унапређења припада посебна накнада за коришћење техничког унапређења најдуже 5 година од дана почетка примењивања. Управо из ове одредбе произилази да је тај рок истекао почетком августа 1994. године с обзиром да је техничко унапређење у примени од почетка августа 1989. године. Доказивање да се застарелост рачуна од доспелости првог износа накнаде а да је то могло најраније да наступи по истеку првог месеца примене, дакле почетком септембра 1989. године је такође без правног упоришта. Рачунање рока застарелости почиње од времена примене, а време примене у току ове парнице није било спорно и то је првостепени суд утврдио и на основу исказа тужиоца (од почетка августа 1989. године када је почела сезона).

Како је првостепени суд приговор застарелости потраживања правилно решио, Врховни суд оцењује да је жалба тужиоца неоснована и одлучио је као у изреци на основу члана 368. савезног ЗПП и члана 491. став 1. републичког ЗПП ("Службени гласник Републике Србије" број 125/04).

Председник већа - судија

Слободан Дражић, с.р.

За тачност отправка

МН